

Literatūras ceļvedis

Nr. 8/2021

Novembris

ISSN 2592-8392

Novembris dažādu objektīvu kritēriju kontekstā allaž bijis viens no gada pretrunīgākajiem mēnešiem, kurā gaiša svētku pacilātība mijas ar drūmām, pelēcīgām noskaņām, tumšiem vakariem, saules deficītu. Šoreiz to visu vēl paspilgtina mums visiem tik ļoti apnikusī un ietilpusī *mājdarbes* situācija. Un tomēr – jebkuros apstākļos ir atrodama arī gaišā puse, kāda mākoņa maliņa, kas vieš optimismu. Šobrīd tā ir mūsu visu gaidītā pakāpeniskā atgriešanās nedaudz vieglākā *pēclokdauna* ikdienā, kas nozīmē ja ne pastāvīgu, tad tomēr reālu atkalredzēšanos ar kolēģiem un draugiem. Turklāt Latvijas publisko bibliotēku darbiniekiem tas ir arī būtiskas krājumu papildināšanas laiks, kad tiek saņemti **Grāmatu iepirkuma programmas publiskajām bibliotēkām izdevumi: 602 nosaukumu grāmatas no 46 Latvijas izdevējiem – kopumā 30 263 eksemplāri**. Mēs, LNB darbinieki un sadarbības partneri grāmatu lasīšanā, vēlamies sniegt nelielu atbalstu publisko bibliotēku darbiniekiem, uzsākot darbu ar daudzveidīgu, jūsu izvēlēto izdevumu klāstu, tādēļ jau novembra numura slejās esam iekļāvuši izlases veida ieteikumu kopu par vairākām iepirkuma programmā saņemtajām grāmatām, cerot, ka tas palīdzēs mērķtiecīgāk piedāvāt grāmatas saviem lasītājiem. Bet tas nav viss: drīzumā sekos plašāks speciālizlaidums, kurā tiks apkopoti "Literatūras ceļvedī" jau agrāk publicētie grāmatu vērtējumi, kas pievērs uzmanību Kultūras ministrijas finansētā grāmatu iepirkuma izdevumiem.

Tā kā novembra numurā iekļauta arī kārtējā grāmata no izdevniecības "Dienas Grāmata" brīnišķīgās sērijas "Es esmu..." – romāns par rakstnieci Ilzi Šķipsnu –, priekšvārdā vēlamies atkārtoti ieteikt šo sēriju visiem latviešu literatūras cienītājiem, kuri to vēl nav paguvuši novērtēt. Tā kā izdevumā "Literatūras ceļvedis" līdz šim esam sekojuši visām jau izdotajām sērijas grāmatām (informācija par tām pieejama arī [šeit](#)), aizvien vairāk var apbrīnot mūsdienu rakstnieku spēju iedziļināties, teju vai iemiesoties katrā no aprakstītajām personībām. Kaut gan sākotnējais rakstniekiem izvīzītais nosacījums bija – brīva fantāzija par rakstnieka dzīvi un daiļradi –, nav ne mazāko šaubu, ka grāmatu rakstīšanas process prasījis no autoriem milzīgu iedziļināšanos, pietāti, arhīvu un atstātā literārā mantojuma izpēti, radošas mokas līdz pat savstarpējai "izvēlēto rakstnieku apmaiņai" ar kādu no kolēģiem. Ieguldītais cieņpilnais darbs pārsvarā vainagojies ar ļoti baudāmu iejušanos aprakstītās personības darbībā, domu gaitā, valodā. Sērijas romānus iesakām gan pārlicinātiem attiecīgā rakstnieka darbu cienītājiem, gan virspusējiem pazinējiem – atklājumi būs jūsu ieguldītā laika vērti. Jau izdoti septiņi personību stāsti, pārējie vēl gaidāmi. Un, protams, sekos arī solītais profesionālais literatūrzinātnieku pētījums par katru no 13 rakstniekiem. Saruna par šo romānu sēriju, biogrāfiskā romāna žanra īpatnībām un saskartematiku pieejama [šeit](#).

Lasīsim paši un piedāvāsim lasītājiem vērtīgus jaunieguvumus! Paldies kolēģiem un sadarbības partneriem, kuri piedalījušies novembra numura satura izveidē, jo īpaši – četriem jaunajiem grāmatu ieteikumu autoriem!

Sagatavotāji:

LU Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu filoloģijas maģistra studiju programmas 2. kursa studente Madara Stāde

LNB Pakalpojumu departamenta Uzziņu un informācijas centra Informācijas pakalpojumu un SBA nodaļas vadītāja Ginta Zalcmāne

LNB Pakalpojumu departamenta Humanitāro un sociālo zinātņu lasītavas nozaru informācijas eksperte Zane Krūmiņa un nozaru galvenā bibliogrāfe Ieva Kraukle

LNB Pakalpojumu departamenta Tehnoloģiju un dabaszinātņu lasītavas nozaru galvenā bibliotekāre Guna Ulmane

Seko un dalies ar
#lnblv

Facebook.com/lnb.lv
Twitter.com/LNB_lv
Instagram.com/lnb.lv
© Latvijas Nacionālā
bibliotēka, 2018

LNB Speciālo krājumu departamenta Mākslas un mūzikas centra Mākslas lasītavas galvenais bibliogrāfs Raits Lubinskis

LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra projektu koordinatore Anda Saldovere un Ilze Kļaviņa, galvenās bibliotekāres Madara Freivalde un Solvita Ozola

LNB Atbalsta biedrības konsultante Dārija Juškeviča

Talsu Galvenās bibliotēkas sociālo mediju speciālists Andžejs Beļēvičs

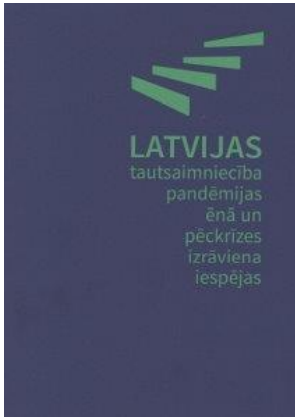
Atbildīgā par izdevumu: LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra projektu koordinatore Anda Saldovere

Korektore: LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra galvenā bibliotekāre Māra Jēkabsone

Maketētāja: Enija Lukumiete

Grāmatu vērtējumos saglabāts vērtētāju individuālais stils

Ieva Kraukle

[Latvijas tautsaimniecība pandēmijas ēnā un pēckrīzes izrāviena iespējas.](#)

Zinātniskā redaktore un priekšvārda autore Inna Šteinbuka; ievada autors Egils Levits. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2021. 358 lpp. ISBN 9789934186875. Resurss pieejams arī [tiešsaistē](#).

Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds izdevis monogrāfiju "Latvijas tautsaimniecība pandēmijas ēnā un pēckrīzes izrāviena iespējas". Tā sagatavota un izdota Valsts pētījumu programmas "Covid-19 seku mazināšanai" projektā "Ekonomiskais, politiskais un juridiskais ietvars Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītas krīzes (reCOVvery-LV)". Monogrāfijas ievadu uzrakstījis Latvijas Valsts prezidents Egils Levits. Ievadā prezidents atzīmējis: "Monogrāfijas tapšanā ir ieguldīts liels un apjomīgs darbs. Ir sasniegti labi rezultāti, kurus var izmantot, lai veidotu labāku pārvaldību, uzlabotu ekonomikas efektivitāti un starptautisko konkurētspēju." Grāmatas autori ir ievērojami ekonomisti, juristi, politologi un sociologi. Monogrāfijas piecās nodaļās ("Pandēmijas krīze – Latvijas ilgtspējas stresa tests"; "Pēckrīzes tautsaimniecības izrāviena veicināšana: produktivitātes celšana un vieds valsts atbalsts"; "Strukturālās izmaiņas tautsaimniecībā"; "Inovācijas – tautsaimniecības izrāviena dzinējspēks"; "Digitālā transformācija") no dažādiem aspektiem skaidrotas un analizētas pandēmijas radītās krīzes ekonomiskās sekas Latvijā, novērtēta valsts atbalsta efektivitāte un pierādīta inovāciju un digitālās transformācijas nepieciešamība, kā arī meklēti veidi, kā veicināt tautsaimniecības izrāvieni pēc krīzes un nepieciešamību pēc strukturālām izmaiņām tautsaimniecībā. Izdevums uzskatāms par nozīmīgu pētījumu, kurš piedāvā daudzpusīgu un dziļu ieskatu Latvijas tautsaimniecībā.

<https://www.apgads.lu.lv/lv/izdevumi/brivpieejas-izdevumi/gramatas/latvijas-tautsaimnieciba-pandemijas-ena>

<https://www.lza.lv/aktualitates/jaunumi/698-tapusi-monografija-par-latvijas-tautsaimniecibu-pandemijas-ena-un-peckrizes-izraviena-iespejam>

Atslēgvārdi

ekonomiskā krīze; Covid-19 pandēmija; darba produktivitāte; tehnoloģiskie jaunievedumi; tāldarbs

[Konovalova, Natālija, Čaplinska, Aina. Banku zinības uzņēmējiem : mācību grāmata.](#)

Daugavpils : Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds "Saule", 2021. 159 lpp. ISBN 9789984149219.

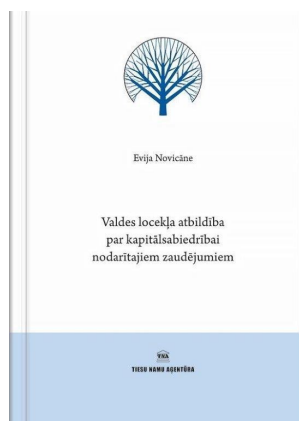
Daugavpils Universitātes akadēmiskais apgāds "Saule" izdevis mācību grāmatu "Banku zinības uzņēmējiem". Grāmatas autore ir Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolas "RISEBA" Ekonomikas un finanšu katedras profesore, ekonomikas doktore Natālija Konovalova un Daugavpils Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Ekonomikas katedras asociētā profesore, ekonomikas doktore Aina Čaplinska. Komerbankām ir ļoti būtiska loma uzņēmējdarbībā. Mūsdienās jebkura uzņēmuma attīstībai nepieciešami banku pakalpojumi, kuri sniedz iespējas, piemēram, veikt naudas maksājumus, noformēt depozītu, saņemt aizņēmumus, izmantot citus pakalpojumus. Septiņās grāmatas nodaļās visai vienkāršā veidā izskaidrota komercbanku vēsture un būtība, kā arī tas, kādi pakalpojumi un operācijas tiek piedāvāti uzņēmējiem, piemēram, bankas konta atvēršana un uzturēšana, kontu veidi, kredīšana, līzings, faktoringi u. c. Izdevumu papildina trīs pielikumi, kuros skaidrota kredīta izsniegšanas iespējas noteikšana juridiskai personai; metodika, kā noteikt aizņēmēja kredītspējas klasi un bankas riska līmeni pret fizisku personu, kā arī būtiskākie finanšu rādītāji, kas izmantojami, lai novērtētu aizņēmēja kredītspēju. Grāmatai pievienots nozīmīgs izmantotās literatūras un citu resursu saraksts.

Atslēgvārdi

bankas un banku darbība; kredīti; ārvalstu valūta

Zane Krūmiņa

Novicāne, Evija. Valdes locekļa atbildība par kapitālsabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem. Rīga : Tiesu nama aģentūra, 2021. 400 lpp. ISBN 9789934508875.

Apgāda "Tiesu namu aģentūra" paspārnē izdota grāmata "Valdes locekļa atbildība par kapitālsabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem". Grāmatas autore – tiesību zinātņu doktore, zvērināta advokāte Evija Novicāne – jau studiju gados Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē pievērsusies komercietību problemātikai. 2020. gadā Novicāne aizstāvēja promocijas darbu, kurā apskatīta valdes locekļa atbildība par kapitālsabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem. Jēdziens "valdes loceklis" plašākā apritē parādījās ar Komerclikuma stāšanos spēkā – 169. panta pirmajā daļā noteikts šīs personas pienākums vienmēr rīkoties tā, kā pienākas krietnam un rūpīgam saimniekam, bet otrā daļa nosaka atbildību par sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem. Grāmatas autore uzsver, ka darba mērķis ir iztīrīt valdes locekļa atbildības institūta būtību un atbildības elementus, apzināt valdes locekļa atbildības tiesiskā regulējuma un tā piemērošanas prakses problēmjautājumus un sniegt izsvērtus priekšlikumus vēlamajiem Komerclikuma grozījumiem un tiesu prakses tālākattīstībai, kas nodrošinātu efektīvāku valdes locekļa atbildības institūta darbību. Izdevums ir strukturēts 10 nodaļās. Pirmajā nodaļā autore sniedz valdes locekļa atbildības vispārīgo raksturojumu, pievēršoties atbildības tiesiskajam regulējumam un analizējot arī speciālās tiesību normas, kuras nosaka specifisko valdes locekļa atbildību. Otrajā nodaļā tiek analizēta Komerclikuma 169. panta piemērošanas problemātika. Tālākajās nodaļās aplūkoti valdes locekļa amata pienākumi, detalizēti apskatītas ar valdes locekļa atbildību saistītās ģenerālklauzulas, piemēram, "legalitātes pienākums", "rūpības pienākums", "risku vadība", "lojalitātes pienākums". Īpašu uzmanību autore pievērš valdes locekļa atbildības priekšnoteikumiem, prasības celšanai pret valdes locekli par amata pārkāpumiem un pierādījumu nastas sadalei. Atsevišķās nodaļās Novicāne analizē problemātiku, kura skar valdes locekļa atbrīvošanu no atbildības un valdes locekļa atbildību sabiedrības maksātnešpējas gadījumā. Grāmatas noslēdzošajā nodaļā piedāvāta valdes locekļa atbildības institūta empīriskā analīze, pievēršoties korporatīvās pārvaldības praksei, kā arī tiesu prakses kvalitatīvajai analīzei. Īpaši jāuzsver, ka grāmatai ir divi no faktoloģiskā aspekta interesanti priekšvārdi, kuru autori ir prominences Latvijas tiesiskajā telpā – Latvijas Republikas Augstākās tiesas priekšsēdētājs, Komerclikuma izstrādes darba grupas vadītājs no 1998. līdz 2000. gadam Aigars Strupišs un Latvijas Zinātnes padomes eksperts juridiskajā zinātnē, zvērināts advokāts Prof. Dr. jur. Jānis Kārklīņš. Izdevums papildināts ar apjomīgu izmantoto avotu sarakstu, kurā ietverta literatūra, judikatūra un tiesu prakse, citi juridiskās prakses materiāli, normatīvie tiesību akti, kā arī normu radīšanas un politikas dokumenti. Grāmatai pievienoti divi pielikumi – aptauja "Uzņēmēju aptauja valdes locekļa atbildības jomā" un Tiesu prakses kvalitatīvā analīze. Novicānes sagatavotais pētījums adresēts ne tikai profesionāliem juristiem, valdes locekļiem un studentiem, tas piesaistīs ikvienu komercietību jomas interesentu.

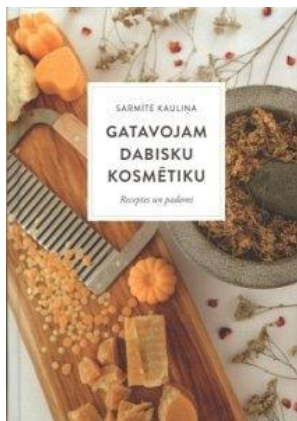
<https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/53276>

<https://tnagramatas.tna.lv/lv/product/564>

Atslēgvārdi

valdes locekļi; direktoru padomes; sabiedrības ar ierobežotu atbildību juridiskā atbildība; civiltiesību pārkāpumi

Guna Ulmane

Kauliņa, Sarmīte. Gatavojam dabisku kosmētiku : receptes un padomi. Priekuļu novads : Sava grāmata, 2021. 205 lpp. ISBN 9789934604300.

Izdevniecība "Sava Grāmata" 2021. gadā laidusi klajā Sarmītes Kauliņas grāmatu "Gatavojam dabisku kosmētiku". Tās autore ir "Radošās kosmētikas gatavošanas telpas" vadītāja, sertificēta kosmētiķe, ārstniecības un apmācītāji persona, kā arī aromterapijas speciāliste. Grāmatā sniegta plaša informācija par priekšdarbiem dabiskas kosmētikas gatavošanai, kā arī par pašu gatavošanas procesu. Ietvertas 100 produktu receptes un praksē balstīti padomi, lai arī mājas apstākļos būtu iespējams pagatavot kādu no sev nepieciešamiem dabiskas kosmētikas produktiem.

Autore ir pārliecināta – lai pagatavotu dabisku kosmētiku, pietiek teju ar iedvesmu, tomēr, lai papildinātu gatavošanā izmantojamās zināšanas un produkts izdotos teicami, lieti noderēs šis izdevums. Daba mums dod tik daudz – jāprot to tikai izmantot. Grāmatā sniegtā informācija ievēros lasītāju brīnumainajā dabiskās kosmētikas gatavošanas pasaulē, kura spēj valdzināt ar dabiskiem aromātiem un papildīt ar dzīvības spēku.

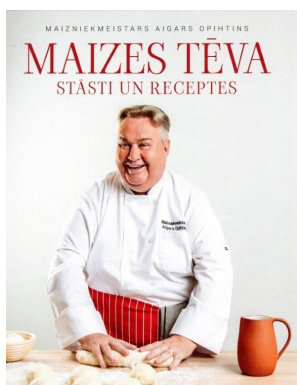
Īpaši aktuāls šis izdevums ir laikā, kad aizvien lielāka sabiedrības daļa kā būtisku vērtību izvēlas dabai draudzīgu dzīvesveidu. Dabisku un vietējas izcelsmes produktu iegāde, atkritumu apjoma samazināšana, atteikšanās no slaveno un lielu zīmolu produkcijas un personīgo izdevumu samazināšana ir tikai daži no ieguvumiem, izvēloties gatavot kosmētiku pašiem. Šāda pieeja skaistumkopšanai nodrošina arī lielāku kontroli pār sastāvā izmantotajām vielām, kuras uzņemam caur ādu tās kopšanas rituālos, kā arī pievērš uzmanību to izcelsmei. Kosmētiku lietojam, lai ne vien labi izskatītos, bet arī būtu veseli un starojoši, un dabiskas izejvielas var palīdzēt to nodrošināt.

<https://www.savagramata.lv/product-page/gatavojam-dabisku-kosm%C4%93tiku-sarm%C4%ABte-kauli%C5%86a>

<https://skaromterapija.lv/lv/48-sarm%C4%ABtes-kauli%C5%86as-gr%C4%81mata-gatavojam-dabisku-kosm%C4%93tiku>

Atslēgvārdi

ārstnieciskā kosmētika; dabiskas kosmētikas sastāvdaļas; kosmētikas gatavošana mājas apstākļos

Opihtins, Aigars. Maizes tēva stāsti un receptes. Jūrmala : Satura darbnīca TAPT, 2021. 152 lpp. ISBN 9789934898273.

Skaisto ēdienu projekta "Pie galda!" paspārnē tapusi maizniekmeistara Aigara Opihtina grāmata "Maizes tēva stāsti un receptes", kurā apkopotas pieredzes bagātā maiznieka maizes izstrādājumu un smalkmaizīšu receptes. Tējas maize, franču maizītes, bērniņas maize, plaucētā maize, mandeļu plācenīši un apelsīnu radziņi – tās ir tikai dažas no kārdinošajām receptēm, kuras papildina kvalitatīvas fotogrāfijas.

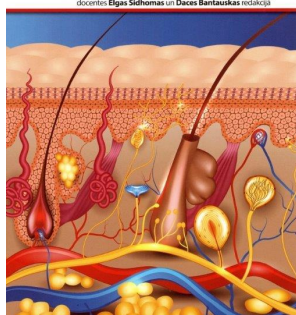
Tomēr lielākā šīs grāmatas vērtība ir paša maiznieka stāsti. Aigars bija pirmais, kas Latvijā sāka ražot maizi ar ķiplokiem un linsēklām, kā arī pievienoja maizei dārzeņus. Sākumā šīs idejas netika uzņemtas "atplestām rokām", taču pēc ilgstoša, mērķtiecīga darba šādu maizi pazīst ikvienā mājā. Četrdesmit gadus ilgajā pieredzē uzkrājušies daudzi raibi stāsti: kā kliņģeris izglāj no čekistiem, "brigadiera brāķi", Salaspils afēristi, uzsprāgusi krāsns un kāda sapņa piepildījums. Dzīves gaitā – no jaunības "dullajiem" piedzīvojumiem līdz nozīmīgu receptu izstrādes laikiem – maiznieks iemantojis sirdsdraugus un paziņas, kuru atmiņas, stāsti un pat dzejoļi arī iekļauti grāmatā. Grāmatas saturu Opihtins nav centies kārtot hronoloģiski, bet gan tā, lai lasītājs teju pa īstam sajustu svaigas maizes smaržu – tādu, kādu viņš to lolojis un nesis cauri savas dzīves gājumam.

<https://www.zz.lv/kultura-un-izklaide/maizniekmeistara-aigara-opihtina-gramatas-maizes-teva-stasti-un-receptes-atversana-foto-260576>

<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/monopols/maizniekmeistars-aigars-opihtins-ribu-vel-iemacit-citus-saja-sm.a148863>

Atslēgvārdi

latviešu maizniekmeistari; maizes cepšana; mīklas izstrādājumu receptes

Dermatoloģijas pamati. Autori: Ilze Upeniece, Anda Apine, Alise Balcere, Kristīne Kalniņa, Gerda Pētersone, Aleksejs Zavorins. Rīga : Medicīnas apgāds, 2021. 295 lpp. ISBN 9789934573248.

Pirms neilga laika notika izdevuma "Dermatoloģijas pamati" svinīga atvēršana. "Medicīnas apgāda" jaunā grāmata iznākusi Rīgas Stradiņa universitātes Infektoloģijas katedras vadītājas profesores Ludmilas Vīksnas, Dermatoloģijas un veneroloģijas katedras vadītājas docentes Elgas Sidhomas un Daces Bantauskas redakcijā. Grāmatas sagatavošanā piedalījušies deviņi autori: no tiem septiņi ir dermatologi, viens infektologs, bet vēl viens – maģistrs izglītības vadībā. Izdevuma priekšvārdā profesore Vīksna raksta, ka ādas slimību diagnostikā galvenais ārsta instruments joprojām ir acs. Tomēr, medicīnai attīstoties, neapšaubāmi svarīgai "ar aci iegūstamai" informācijai līdzās stājušās citas nemitīgi progresējošas izmeklēšanas un novērošanas metodes, to vidū – modernās medicīnas tehnoloģijas.

Izdevumā apvienota dažādu valstu speciālistu uzkrātā pieredze un aktualitātes dermatoloģijā, izmantojot vairāk nekā 700 zinātniskās literatūras avotu. Grāmatai ir 20 nodaļas, aptverot ļoti plašu dermatoloģijas tematiku, piemēram, infekciju rosinātas ādas slimības, atsevišķas nodaļas veltot ceļotāju ādas slimībām, kā arī estētiskās un geriatriskās dermatoloģijas jautājumiem. Īpaši aktuāla mūsdienās ir bioloģiskajiem medikamentiem veltītā nodaļa.

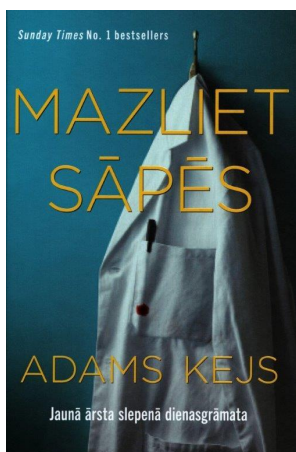
Grāmatas autori norāda, ka tā iecerēta kā mācību līdzeklis topošajiem medicīnas un veselības aprūpes speciālistiem, kā arī ikvienam, kuru interesē dermatoloģija un kurš rūpējas par savas ādas veselību.

<https://www.rsu.lv/aktualitates/sviniigi-atverta-gramata-dermatologijas-pamati>

Atslēgvārdi

dermatoloģija; āda un tās slimības; ādas bojājumi

Dārija Juškeviča

Kejs, Adams. Mazliet sāpēs. Jaunā ārsta slepenā dienasgrāmata. No angļu valodas tulkojis autoru kolektīvs, tulkojuma un literārā teksta konsultanti Dace un Pols Lorensi. Rīga : Zvaigzne ABC, 2021. 271 lpp. ISBN 9789934091773.

Pirmais, kas būtu jāzina šīs grāmatas lasītājiem – tas nav gluži romāns, bet reāla ārsta reāla dienasgrāmata, kuru viņš rakstījis laika periodā no 2004. līdz 2010. gadam. Adams Kejs pēc sešiem medicīnas studiju gadiem sācis darbu Nacionālā veselības dienesta ārsta amatā, izvēloties dzemdniecības un ginekoloģijas specializāciju – šo īpaši sarežģīto jomu, kurā jāuzņemas atbildība vienlaikus par divām dzīvībām. Seko seši gari gadi, lai no ārsta rezidenta kļūtu par vecāko sertificēto ārstu. Vai zināt vēl kādu profesiju, kurā jūs tikai pēc divpadsmit gadiem kļūstat pilntiesīgs darbinieks? Un tomēr, neraugoties uz smagajām un garajām darba stundām, negulētām naktīm, sasprindzinājumu, atrodoties slimnīcas priekšējā līnijā, Kejs pamanījis atrast īsus brīžus, lai veiktu šīs precīzās piezīmes par to, kāda patiesībā ir ārsta ikdiena un kā tas ietekmē arī viņu privāto dzīvi. Būtiski, ka autoram piemīt lieliska humora izjūta, tāpēc šajā – dziļākā būtībā nopietnajā darbā –, rasts sabalansēts līdzsvars starp sāpēm un smaidu.

Grāmata pirmoreiz izdota Lielbritānijā 2017. gadā. Tātad – pirms visaptverošās Covid-19 pandēmijas, kad slimnīcu ikdiena vēl bija citāda, nosacīti vieglāka. Tāpēc šobrīd mēs, ar medicīnu netieši saistītā sabiedrības daļa, varam tikai iztēloties un daļēji saprast ārkārtīgi smago pašreizējo situāciju ārstniecības iestādēs. Ir lielas šaubas, vai mūsdienu situācijā maz varam cerēt uz ideālo sapratni – laikā, kad medicīnas nozares darbu lielā mērā diktē politiķi, kad neizglītotā un, piedodiet, tumsonīgākā pilsoņu daļa viņu pašu izpratnē ir kļuvusi par "lietpratējiem" – lielā mērā tieši virtuālajās vietnēs, pārstāvot viņu tā dēvēto "patiesību pēdējā instancē", tostarp medicīnā. Jau agrāk Kejs laiku pa laikam sastapies ar pacientēm, kuras "... atnāk ar papīra izdrukām no "Google" par savām kaitēm". Vai arī "... nevēlas nekādas zāles, jo uzskata, ka mani ir uzpirkuši farmācijas uzņēmumi." Kā izrādās, šī pacientes nostāja ir pavisam "svaiga" – iepriekšējā dienā izlasīta "Facebook". Ļoti pazīstama situācija, vai ne?

Šķiet, ir īstā vieta piebilst, ka dienasgrāmatā pieminētos specifiskos medicīnas terminus autors paskaidrojis zemsvītras atsaucēs, kas ļoti atvieglo izpratni par konkrēto aprakstīto epizodi. Grāmatā izlasāmas vēl citas izplatītas mediķu ikdienas situācijas – gan par šī grūtā darba patieso sūtību, gan par saspringtiem brīžiem, kad no ierindas iziet tehnoloģijas, par “viltus slimniekiem”, par mājdzemdībām un pat par absurdu nozares ierēdņu politikorektumu. Vēl cita būtiska nianse, par kuru Kejs stāsta ar zināmu rūgtumu – saspringtās un bezgalīgi garās mediķu darba stundas, kam visbiežāk seko liels nogurums, nav tie labākie priekšnosacījumi kopdzīves attiecību veidošanai. Lieki piebilst, ka arī ar draugiem satikties izdodas visai reti.

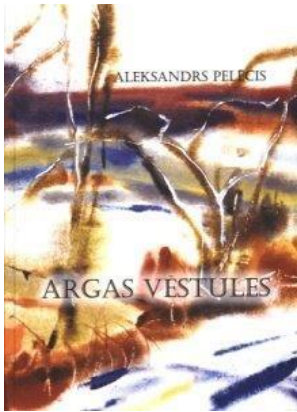
Ārstu atbildības līmenis ir ļoti augsts, jo ik dienu nākas pieņemt sarežģītus un atbildīgus lēmumus. Nepieciešams spēcīgs raksturs, lai smagos brīžos nesalūztu. Diemžēl Kejs mediķa darbu pameta. Šobrīd viņš ir godalgots komiķis, raksta scenārijus filmām un TV.

Prestižajā britu laikrakstā “Daily Express” pēc grāmatas izdošanas publicēta nožēla par jaunā ārsta Keja aiziešanu no medicīnas, bet vienlaikus arī gandarījums par milzīgo ieguvumu mūsu grāmatplauktam – spožo, izklaidējošo un patieso jaunā ārsta pieredzes aprakstu.

https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/178743-mazliet_sapes_jauna_arsta_slepena_dienasgramata.html

Atslēgvārdi

medicīna Lielbritānijā; ārsts un pacients; dienasgrāmatas

Pelēcis, Aleksandrs. Argas vēstules: Vēstules uz Cīruļkalnu. Talsi : Aleksandra Pelēča lasītava, 2020. 239 lpp. ISBN 9789934513411.

1943. gadā dzejniekam Aleksandram Pelēcim (1920–1995) iznāk pirmā dzejoļu grāmata "Aizsaprņošanās". 1944. gadā Aleksandrs nonāk Valkā, kur sāk mācīt latviešu valodu un literatūru. Viņā iemīlas visas deviņpadsmit klases meitenes... Kas zina, cik romantisks vai melodramatisks izvērstos šis stāsts, ja vien... Jau 1945. gada janvārī Pelēcim draud arests, tādēļ viņš dodas uz Rīgu, kur slēpjas līdz aresta brīdim 1946. gada janvārī. Šajā laikā viņa dzejoļus publicē Latvijas Nacionālo partizānu organizācijas pagrīdes izdevums "Kurbads". Pelēča dzīve un daiļrade bija pietiekams iemesls, lai Baltijas kara apgabala kara tribunāls piespriestu viņam 10 gadus ieslodzījuma soda nometnēs un piecus gadus dzīvi nometinājumā – varas iestāžu norādītā vietā. Sibīrijā un Tālajos Austrumos Pelēcis pavadījis kopumā 23 gadus – gan soda nometnēs Taišetā, gan Amūras apgabala sādžā "25. kilometrs", kur dzīvojis līdz 1969. gadam, kad Pelēču ģimene pārcēlusies uz Talsiem Latvijā.

Grāmatu "Argas vēstules" sagatavojusi un izdevusi "Aleksandra Pelēča lasītava", atzīmējot Pelēča simtgadi 2020. gadā. Grāmatas vāka noformējumam izmantots Pelēcim sūtīts gleznotāja Viestarta Aistara akvarelis, kura sižetā gleznotājs iztēlojies Tālo Austrumu "romantiku".

Grāmatas lappusēs pirmo reizi publicētas 28 gadus vecā Pelēča vēstules no ieslodzījuma vietas Tālajos Austrumos pie dzelzceļa maģistrāles Maskava–Vladivostoka laika posmā no 1947. gada oktobra līdz 1948. gada augustam, kad viņa 23 gadu ilga "Via Dolorosa" ("sāpju ceļš") bija nupat tikai sācies. Katra vēstule ceļojusi vairāk nekā 9000 km garu ceļu, lai nokļūtu mājās, dzimtenē. Nepārspilējot var teikt, ka šīs vēstules palīdzējušas Pelēcim izdzīvot un nesalūzt. Vēstules adresētas Valijai Lībieteī, vienai no Pelēča skolniecēm (viņa arī viena no "Valkas meitenēm").
".. manas Valkas meitenes. Tās, kuru skolotājs un audzinātājs pusgadu paguvu būt .. Valkas meitenes rakstīja, sūtīja pakas, grāmatas. Protams, es to netiku lūdzis. .. no Valkas pienāca tualetes ziepes, zobu suku, cukurs, taukvielas, ķiploki. .. Savas nedaudzās rotaslietas pārdeva tirgū, lai būtu līdzekļi sūtījumiem uz tālu adresi. Valija, Velta, Ērika, Rita .. Gandrīz visas no deviņpadsmit mūsu klasē. Kad tiku no žoga ārpusē, viena no viņām atbrauca uz taigu ciemos. Zīles mežsarga meita Rita. Divas reizes tāpat vien brauca, trešo reizi tā, lai paliktu taigā pie manis", tā Pelēcis raksta savā atmiņu stāstā (Ziemeļlatvija, 1994, 19. marts).

Vēstules kalpo ne tikai kā apcietinājuma ikdienas un sadzīves liecības, tās ir arī literāras esejas, "bez gariem paskaidrojumiem izprotams, ka tās vis nav neko līksma strautiņa čalošanas vieglumā, bet ir daudz vairāk: ik rinda pilna ar skaudru dzīves un dzīvības mīlestību. Ar spītu, ar latvietim raksturīgu sīkstumu, ar nežēlošanos par grūto, bet stāšanos pretim, lai grūtumam ieskatītos acīs. Šo vēstuļu katra rindkopa, lai arī tapušas neizstāstāmi smagos apstākļos, ir cerību un gaismas pierakstīta. Tās gaismas, kas katrā un netērējama, ja vien pats tās tērēšanu nepieļauj...", tā par grāmatu saka dzejniece un "Aleksandra Pelēča lasītavas" pavarda uzturētāja Maija Laukmane. Izdevumu papildina vēsturnieces un novadpētnieces Mg. hist. Mg. sc. soc. Antras Grūbes pētījums par Pelēča krimināllietu. Sekojot Latvijas Valsts arhīva dokumentiem un publikācijām, uzskatāmi parādīta gan padomju varas represīvo sistēmu darbība, apsūdzības motivācija un iemesli, gan Pelēča lietas virzība no apcietināšanas brīža 1946. gadā līdz atļaujai atgriezties Latvijā 1969. gadā.

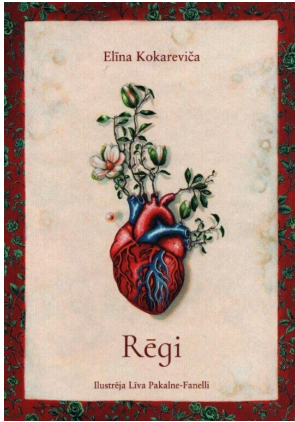
<https://www.literatura.lv/lv/work/Argas-vestules-Vestules-uz-Ciruļkalnu/1429367>

Atslēgvārdi

Aleksandrs Pelēcis; izsūtījums Sibīrijā; Sibīrijas vēstules

Madara Stāde

Kokareviča, Elīna. Rēgi. Ilustrējusi Līva Pakalne-Fanelli. Rīga : Valodu māja, 2021. 271 lpp. ISBN 9789934861178.

Elīnas Kokarevičas debijas krājumu "Rēgi" veido deviņi stāsti, kuros autore ne vien spējusi pierādīt savu prasmi *noaust* valodnieciski pievilcīgu tekstu, bet arī demonstrē plašas zināšanas par dažādiem mūsdienu sabiedrībai aktuāliem dvēseles stāvokļiem. Katrs no stāstiem "iesaiņots" mazliet atšķirīgā žanrā, tāpēc ikviens lasītājs krājumā spēs atrast ko interesantu un sev tuvu – smeldzīgu vēstījumu par šķiršanos, efektīgu detektīvstāstu vai iztēli kņudinošu zinātniskās fantastikas kumosu ar eksistenciāla izmisuma piegaršu. Stāstos atrodamas arī savstarpējas atsauces un kopīgi elementi, kas tos savieno vienā veselumā, un lasītājs var iejusties literāra izmeklētāja lomā, mēģinot šīs norādes atrast.

Kokarevičas stāstu pasaulē valda mērķtiecīgs, nelokāms sievišķums, kas lauž stereotipiskus pieņēmumus. Stāstu varones raksturo vēlme izvirzīt (definēt?) pašām savus dzīves noteikumus un identitāti, turklāt, ja nepieciešams, izkarot savu patiesību un vietu sabiedrībā, par ko apkārtējā pasaule ne vienmēr ir apmierināta. Līdz ar to Kokarevičas stāstu varones iemieso virsrakstā iekodētos rēģus, kurus apkārtējiem nereti ir ērtāk izlikties neredzam un nedzirdam.

Īpaši izceļams krājuma vizuālais noformējums – to viscaur rotā mākslinieces Līvas Pakalnes-Fanelli ilustrācijas, kurās greznas pērles, augļi un ēteriskas sievietes kontrastē kombinācijās ar visdažādāko veidu kukaiņiem (kuri, starp citu, ļoti patīk Kokarevičai). Vizuālie elementi veidoti tā, lai papildinātu stāsta saturu, nevis atveidotu to, tādējādi sniedzot papildu noskaņu un kontekstu katram stāstam.

Grāmata uzskatāma par spilgtu un drosmīgu debiju – tā patiks mūsdienīgiem, moderni domājošiem lasītājiem, kuri spēs novērtēt gan tematisko, gan žanrisko autores ieguldījumu jaunākajā latviešu literatūrā.

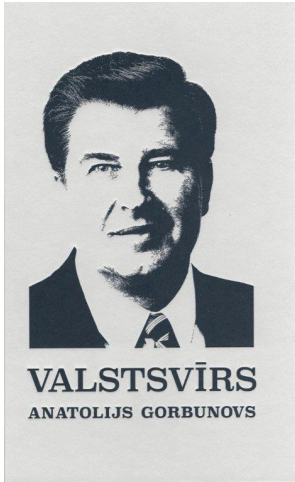
<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/iznacsis-elinas-kokarevicas-debijas-stastu-krajums-regi.a420384>

<https://satori.lv/book/regi>

Atslēgvārdi

latviešu īsproza; literārā debija

Ginta Zalcmane

Pētersone, Karina, Būmane, Ilze. Valstsvīrs Anatolijs Gorbunovs. Rīga : Zvaigzne ABC, 2020. 796 lpp. ISBN 9789934092442.

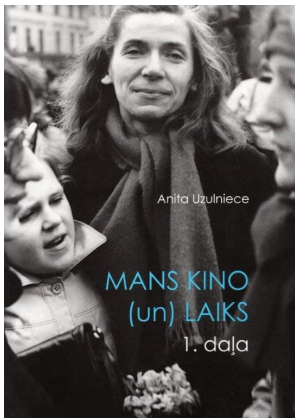
Apjomīgais izdevums ir vēstījums par atjaunotās Latvijas neatkarības sasniegšanu. Detalizēti izklāstītas ne vien valsts veidošanas norises, bet arī komplicētie lēmumu pieņemšanas procesi. Cilvēku savstarpējās attiecības un pretējās pusēs stāvošu politisko spēku pretstatu cīņa uzskatāmi parāda, cik politiski un juridiski sarežģīts bija ceļš uz neatkarīgu valsti. Valsts veidošanas notikumu centrā šajā grāmatā atrodas cilvēks – valstsvīrs Anatolijs Gorbunovs. Autores ļoti niansēti ļauj sekot viņa domām, darbiem un lēmumiem – arī jau krietni pirms neatkarības sākotnes, kad Gorbunova politiskā darbība noritēja padomju Latvijas varas gaitējos. Valstsvīrs Gorbunovs strādāja izsvērti, līdzsvaroti un mierīgi. Viņam allaž bijusi raksturīga sabalansēta, apdomīga attieksme pret notikumiem un tajos iesaistītajiem cilvēkiem, vēlme ieklausīties dažādos viedokļos, izkristalizēt svarīgāko un mērķtiecīgi vadīt kopējo procesu uz konkrētu mērķi – brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti. Ar viņam jau sākotnēji piemītošu, bet politiskā darba pieredzē vēl papildus pilnveidotu prasmi diplomātiski nogludināt asumus iesaistīto politisko pušu starpā daudzreiz bija iespējams panākt krietni vairāk, nekā tas būtu, reaģējot strauji un nepārdomāti, pakļaujoties emocijām. Politiskā kompromisa mākslas ceļu var ieturēt tikai stingra un drosmīga rakstura cilvēks. Arī šī atziņa caurvij grāmatā aprakstītās norises. Lasītājiem sniegta iespēja iepazīt Gorbunovu visa mūža garumā – sākot no agras bērnības, un arī daudz privātāk. Latgales zēnam no Juzefinovas vecāki ir ieaudzinājuši darba tikumu, sirsnību pret apkārtējiem un mīlestību pret savu zemi. Padziļināts vēstījums atklāj daudzus līdz šim nedzirdētus, bet būtiskus faktus un nianšes par viņa dzīvi un darbu. Grāmata ir bagātīgi ilustrēta ar fotogrāfijām un dzīves gājuma epizodēm, uztvert vēstījumu palīdz rakstītā vārda stilistiski meistarīgs sniegums un precizitāte.

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/gramata-valstsvirs-anatolijs-gorbunovs-saruna-ar-gramatas-autori-karinu-petersoni.a389760>

Atslēgvārdi

Latvijas valstsvīri un politiķi; biogrāfijas; Anatolijs Gorbunovs

Raits Lubinskis

Uzulniece, Anita. Mans kino (un) laiks. 1. daļa. Redaktore Kristīne Matīsa. Rīga : Apgāds "Laika grāmata", 2020. 288 lpp. ISBN 9789934511776.

Kad uz grāmatas vāka ieraudzīju Anitas Uzulnieces fotoportretu, prātā ienāca teiciens par klusajiem, bet dziļajiem ūdeņiem. Pēc izskata kritiķus dažkārt pazīst tikai tuvākie nozares kolēģi, viņi reti sastopami slavenību topos vai dzeltenās preses slejās. Kritiķu darbs – filmu skatīšanās, analītika, viedokļu salīdzinājumi, secinājumi recenzijās vai apskatos. Pārsvārā tie ir teksti, bieži bez skaistiem attēliem. Kad šie teksti apkopoti vai publicēti, tie pārtop par laikmeta hroniku. Nav daudz grāmatu, kurās vēsture atspoguļota caur recenziju prizmu; gadījumi, kad kino kritiķis kļūst par hronistu, zināmi vēl mazāk. Patiesi jāuzteic un jāapbrīno Uzulnieces skrupulozais darbs, apkopojot dažādos tekstus no vairs neeksistējošiem preses izdevumiem par vairs neeksistējošām kino norisēm. Īpašu interesi raisa ilustrācijas, kas kalpo kā zudušu vēstures epizožu (savā laikā skandalozu, pat aizliegtu) liecības. Klusi, bet padziļināti veidot kino vēsturi kā sava veida notikumu hroniku – atcerēties un neaizmirst. Iespējams, šodienas paaudzei daudz kas var likties neizprotams, un tas nepārsteidz. Tomēr tā ir savdabīga caur kino recenzijām izstāstīta vēsture – sākot ar "Motociklu vasaru" un beidzot ar "Kolka Cool". "Man patīk dalīties, varu teikt tāpat kā mana garīgā māte Valentīna Freimane. Dalīties savos atklājumos, izjūtās, cerot, ka ierosināšu arī citus noskatīties vienu vai otru filmu, izrādi, izstādi". Uzulniece savās vērienīgajās kino zināšanās turpina dalīties ar mums arī šobrīd – 2021. gada nogalē, gatavojot Freimanes simtgadei veltītu izstādi Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Grāmatas "Mans kino (un) laiks" sastādītāja un redaktore Kristīne Matīsa piešķirusi grāmatai arī otru virsrakstu: "Kad klasiķi bija jauni...". Kad Uzulnieces paaudze bija jauna, tad Valērijs Kargins

filmējās kopā ar Ludmilu Gurčenko, Rīgā bija 23 kinoteātri, izredzētie baudīja leģendāros Freimanis kinolektorijus, tika radīts arī Rīgas poētiskais dokumentālais kino. Vēsture iet savu gaitu: LPSR vietā atgriezies Latvijas Republika, aizjoņojuši trakie deviņdesmitie, tiem sekojošie "bez naudas" kino, pirmās ārzemes, Augusts Sukuts + "Arsenāls"... Ievērojama grāmatas daļa saistīta ar Uzulnieces starptautiskajām iniciatīvām, ar latviešu kino popularizēšanas misiju. Tapusi latviešu kino grāmata ir vien pirmā Uzulnieces atmiņu mozaīkas daļa. Grāmatas *Post Scriptum* autore atklāj: "Savu ceļojumu dzīvē, pasaulē, kinomākslā turpināšu nākamajā gadā nākamajā sējumā." Grāmatas otrā daļa būs veltīta Uzulnieces kino mīlestībām un viņas 20. gadsimta beigās izveidotajam Ekumēnisko filmu kinoforumam "Un Vārds tapa filma". Gaidām grāmatas otro daļu, un cerēsim, ka Covid-19 pandēmija neveiks būtiskas korekcijas šīs ieceres īstenošanas termiņos!

<https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/iznak-kinokritikes-anitas-uzulnieces-gramata-mans-kino-un-laiks-1-dala>

<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/kulturas-rondo/mans-kinoun-laiks.-iznacis-kritikes-anitas-uzulnieces-rakstu-un-.a139309>

Atslēgvārdi

kinofilmu recenzijas; Latvijas un ārvalstu spēlfilmas un dokumentālās filmas; biogrāfijas

Fellini, Federiko. Veidot filmu. No itāļu valodas tulkojušas Līva Trektere un Jana Bērziņa. Rīga : Aminori, 2020. 291 lpp. ISBN 9789934897757.

Nenoliedzami, [Federiko Fellīni](#) ar savu atmiņu antoloģiju pratis ieintriģēt visus – visus tos, kuri zina, kas ir Federiko Fellīni. Varu piekrist, ka kaut gan daudzi viņa filmas līdz galam neizprot, tas vien apstiprina, ka kaut kas liels tajā visā ir!... Jaunizdotās grāmatas lappusēs izlasāms paša Fellīni viedoklis par to, "kas tajā ir" – viņš tulko, izskaidro, velk paralēles, sniedz pamatojumu. Režisors atzīst, ka ne vienu reizi vien ir nācies apkārtējiem skaidrot savas filmas – grāmata zināmā mērā dēvējama par "izskaidrojumu kopotajiem rakstiem".

Autobiogrāfiskajā izdevumā itāļu kino ģēnijs raksta par savām saknēm, avotiem, no kā radusies viena vai otra viņa ideja. Fellīni saknes – tās ir bērnības atmiņas par dzimto Rimini un, protams, Roma, kuru viņš ir nodēvējis par savu "ideālo māti". Bet tajā pašā laikā lasām: "Manas filmas, kas balstītas uz atmiņām, ir pilnīgi izdomātas." Fellīni raksta par dažādām iecerēm un scenāriju versijām, neskaitāmām filmu skicēm, mūžīgajām fantāzijām un arī par to, kas paliek ārpus filmas ("vai filma ir tāda, kādu to vēlēties?"), par filmas patieso dabu, kas nav vārdos aprakstāma ("tas būtu tāpat, kā censties izstāstīt gleznu vai vārdos aprakstīt notis"). Viss minētais noteikti aizraus īstus kino baudītājus vai gardēžus.

Speciālistiem, savukārt, būs interesanti censties iekļūt Fellīni domu pasaulē, mēģināt skatīt pasauli ar kino leģendas acīm. Bet, galvenais, – saskatīt ("ikvienam būtu jādara tas, ko viņš prot darīt, un, vēl svarīgāk, laikus jāsaprot, ko prot darīt"). Filmu cilvēkus varētu interesēt arī Fellīni skatījums uz kino virtuvi – sākot ar scenāriju, filmas producēšanu ("veidojot filmu, producers ir papildu komponents, pēc kura nav patiesas vajadzības, tomēr viņš ir neaizstājams elements"). Viena no skartajām tēmām – skaņas un krāsu loma kinofilmā ("melnbaltais dod plašāku telpu izdomai"). Interesanta šķiet Fellīni atziņa, ka īsts kino ir mēms kino, bet skaņa radusies kā piekabinājums, kas ierobežo fantāziju. Fellīni fantāzija virza filmas kadrus no karikatūriskā uz tēlaino. Autors salīdzina arī dažādu dimensiju mākslas – kino un literatūra, kino un televīzija. Pieskaroties politikas un mākslas attiecību tematikai, Fellīni runā par fašismu un *maigo* nepakļaušanos. Sava īpaša vieta grāmatā atvēlēta režisora attieksmei pret kino kritiķiem. Savu dzīvi Fellīni aprakstījis hronoloģiski, grāmatas sākumā uzskaitītas visas viņa veidotās filmas ("Es neprotu atšķirt vienu filmu no otras. Man šķiet, ka vienmēr uzņemu vienu un to pašu filmu. Viss griežas ap tēliem, ko uzņemu, izmantojot vienus un tos pašus materiālus, iespējams, katreiz atšķirīgu skatpunktu vadīts"). Režisors min konkrētus piemērus no filmu "Memmesdēliņi", "Ceļš", "Kabīrijas nakts", "Saldā dzīve", "8 ½", "Džuljeta un gari", "Fellīni Satirikons", "Klauni", "Roma", "Amarkords", "Fellīni Kazanova", "Orķestra mēģinājums", "Un kuģis peld" uzņemšanas gaitas. Fellīni stāsta arī par kino leģendām, konkrētām kino personībām – Roberto Rosselīni, Annu Manjāni, Čārliju Čaplīnu, savu dzīvesbiedri Džuljetu Mazīnu. Šajos cilvēkos viņš atklāj sev pašam nozīmīgas gara bagātības un savdabības.

Runājot par aktiermākslu, Fellīni savām filmām meklējis izteiksmīgas, īpatnējas sejas – talants un profesionalitāte viņam šķiet otršķirīgi. Svarīgi ir viena cilvēka portretu atsegt dažādās

dimensijās, tādēļ viņš zīmē savu filmu tēlus, ar grima un kostīmu palīdzību izceļ visu, kas raksturo cilvēka iekšējo pasauli, psiholoģiju ("Kino ir aizraujošs tāpēc, ka trenē pazīt cilvēkus, saprast sevi, neraugoties uz psiholoģiskām barjerām, svešām valodām, kompleksiem un iedomību").

Kino process vienlaicīgi ir grūts un mokošs, bet tajā pašā laikā dzīvespriecīgs un humora pilns. Ne velti cirks ir Fellīni lielā mīlestība, un viņa filmu tēli – zināmā mērā karikatūriski. Režisors atklāti atzinis, ka viņam patīk pārspīlējumi. Ne velti viņš daudz runā par klauniem, akcentējot, ka "klauna talants manā skatījumā ir aktiera vislielākais dotums". Šī atziņa dzirdēta arī no daudziem skatuves māksliniekiem – spēlēt komēdijas žanrā ir grūtāk, nekā drāmā. Interesanti, ka Fellīni runā par diviem klaunu tipiem – baltais un rudais. Pēc šiem tipiem viņš identificē konkrētas vēstures personības – Pikaso, Einšteinu, Viskonti, Hitleru, Musolīni, Freidu, Jungu. Fellīni dokumentāli, faktoloģiski pierāda savu filmu varoņu un reālo prototipu līdzību, paralēles reālās dzīves situācijās.

Būtiski ir visi trīs grāmatai uzrakstītie priekšvārdi. Divi pirmie tapuši speciāli grāmatas latviešu versijai. Viesturs Kairišs salīdzina Fellīni bērniņu Rimini ar savām bērnu dienām Latgalē. Atgādinot kino ģēnija prasmi nāvi pārvērst priekā, viņš spriež par to, kā Fellīni uztvertu šodienas "kovidsituāciju". Arī Ilona Brūvere velk paralēles ar šodienu un cilvēkiem maskās. Klasika nenoveco. Cilvēka fantāzija ir mūžīga, tādēļ Fellīni uztveršanai nav vecuma ierobežojuma. Savukārt izcilais itāļu stāstu meistars Italo Kalvīno Fellīni daiļradi skata caur 20. gadsimta kino vēstures prizmu.

<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/labriit/latviski-izdota-federiko-fellini-gramata-veidot-filmu.a139511>

<https://www.kinoraksti.lv/petijumi/vasara-ar-fellini-jeb-tulkotaju-piezimes-775>

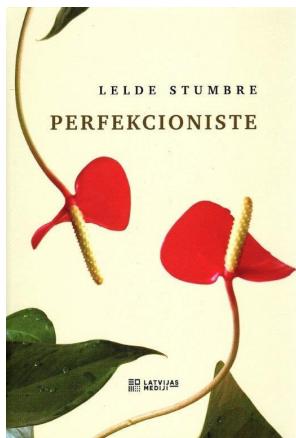
<https://www.youtube.com/watch?v=eVquRLL4TYw>

Atslēgvārdi

Itālijas kinofilmu producenti un režisori; Federiko Fellīni biogrāfija; kino; filmas

Madara Freivalde

Stumbre, Lelde. Perfekcioniste. Rīga : Latvijas Mediji, 2021. 527 lpp. ISBN 9789934159039.

Stumbres jaunā grāmata gan saturiski, gan vizuāli neatstās vienaldzīgu nevienu, kurš atradīs laiku tās izlasīšanai. Vairāk nekā 500 lappusēs ietverts galvenās varones Rolandas Jēgeres dzīves modelis: perfektie plāni, darbības modeļi un to īstenošana.

Savas dzīves plānošana patiesībā nav nekas slikts vai nepieņemams, taču, ja tas notiek līdzīgi kā Rolandas dzīvē, tad ir jāšak domāt, vai tiešām ir vērts aizvadīt dzīvi, tik ļoti plānojot, "shēmojot" un mēģinot visu izdarīt pilnīgi perfekti?

Romāna (es pat teiktu – psiholoģiskā romāna) nosaukums sākotnēji šķiet maldinošs, jo pēc anotācijas izlasīšanas var šķist, ka šī biezā grāmata būs par sievieti, kura alkst citu uzmanības, vēlas visu izdarīt perfekti un paveic savus darbus nevainojami. Taču ir viens liels BET: vienlaikus ar perfekcionistes Rolandas dzīves atšķetināšanu romāna sižeta ietvaros lasītājs tiek ierauts teju 1000 sarežģītu puzzles gabaliņu salikšanā. Galvenās varones dzīves gājums un aizrautīga sekošana tam līdzī ir kā puzzle, kuras gabaliņi ir teju vienādi un, lai to pareizi saliktu, vairākkārt jāpārbauda (jāpārlasa) grāmatas iepriekšējās lappuses, lai justos droši, vai konkrētie puzzles gabaliņi patiesi ir savienojami un nonākuši pareizajā vietā.

Ņemot vērā grāmatas apjomu, saprotama var būt vēlme jau uzreiz izlasīt pašas beigas. Vismaz man tā mēdz gadīties. Varu pateikt priekšā, ka šī ir viena no tām grāmatām, kur to darīt nav vērts – lai tiešām saprastu grāmatas nobeigumu, tā ir jāizlasa no A līdz Z. Beigas gan ir diezgan paredzamas, taču, tiklīdz lasītājs nonāk līdz tām, var likties, ka kaut kā trūkst – visdrīzāk, tieši šo perfekto beigu. Noliekot grāmatu malā un to pārļapojojot vēlreiz pēc, piemēram, nedēļas, tomēr rodas secinājums, ka perfektākas romāna beigas nemaz nav iedomājamas.

Lasot romānu, brīžiem domas novērsās no tiešās darbības un pārtapa par manas iztēles lidojumu: es iztēlojos, kā Rolanda izskatītos dzīvē, kāda ir viņas ģimene, māja, dārzs, veikals utt. Autore ir spējusi izjusti aprakstīt nianšes, kuras citā gadījumā varētu pārļausīt pavirši, taču šajā gadījumā tas nav iespējams. Rolandas skaistums, prāta spējas un vēlme būt perfektai diemžēl liek viņai justies vientuļai. Pēc dabas šī sieviete ir vienpate, tajā pašā laikā ar cilvēkiem saprotas lieliski, mēdz būt

vienu soli viņiem priekšā un pat pievelk sev apkārtējos. Domāju, diez cik patiesībā ap mums ir šādu stipru, pārliecinošu un gudru sieviešu, kuras patiesībā vēlas tikai vienu – lai viņas neviens netraucē un ļauj baudīt mieru? Mēs nūdien nezinām, kādi cilvēki mums īstenībā ir blakus – arī tad, ja ar viņiem kopā pavadām laiku, strādājam, kopā dzīvojam.

Bija arī jāaizdomājas, cik daudz grāmatā izmantota autore reālā dzīves pieredze, bet cik daudz – viņas fantāzijas lidojums. No vienas puses, romānā aprakstītie notikumi šķiet reāli un iespējami, taču no otras puses – varbūt Rolandas tēls ir pilnībā izdomāts? Grāmatā Rolanda ne vien stāsta par sevi pati, bet ir iekļauti arī vairāki personāži, kuri raksturo savas attiecības ar Rolandu, un visi kā viens atzīst, ka viņa ir teju vai perfekta, taču vienmēr seko: bet...

Ja romāna sākumā Rolandai ir vīrs, divi bērni, māja, savs uzņēmums, labi ienākumi, tad noslēgumā sižets ievirzās tā, ka viņa vēlas būt viena – pat nerēķinoties ar mīlošajiem bērniem un citiem tuvākajiem cilvēkiem. Brīdī, kad Rolanda sāk dzīvot dzīvi, kādu patiesi ir vēlējusies, var just, ka viņa beidzot ir laimīga un nonākusi tur, kur ir vēlējusies. Ar ko beidzas šis stāsts – neatklāšu, līdz tam jānonāk lasītājam pašam.

Tā kā arī pati sevi uzskatu par perfekcionisti, pie grāmatas ķēros ar lielu interesi. Kā zināms, perfekcionistiem ir tendence tiekties pēc pilnības, izvairīties no augstus standartus, viņiem piemīt liela paškritika un vēlme gūt atzīni no citiem. Lasot romānu, saskaņā ar Rolandā kopīgas iezīmes ar sevi, taču tik ļoti noslīpēts perfekcionisms, kāds aprakstīts grāmatā, man nav pazīstams. Grūti spriest, cik ļoti romāna autore izprot aprakstīto perfekto īpašību kopumu, bet varu pateikt tikai to, ka tik ļoti uzrakstīt romānu, nepazīstot perfekcionismu, nav iespējams – Rolandas tēls bija pārdomāts līdz smalkākajai niansei. Iesaku šo grāmatu izlasīt ne tikai perfekcionistiem, bet ikvienam, jo tā patiesi spēj uzrunāt lasītāju, un vienaldzīgu neatstās nevienu.

<https://www.la.lv/sis-laiks-nav-bedu-leja>

Atslēgvārdi

latviešu romāni

Makesijs, Čārlijs. Puika, kurmis, lapsa un zirgs. No angļu valodas tulkojusi, rediģējusi Silvija Brice. Rīga : Zvaigzne ABC, 2021. 1 sējums (aptuveni 124 lpp.). ISBN 9789934093852.

Ilgāku laiku grāmata gaidīja savu kārtu manā lasāmo grāmatu kaudzītē. Un tieši brīdī, kad šī grāmata nokļuva kaudzītes augšpusē, bija pienācis laiks to lasīt. Jau no paša sākuma, ik pa laikam iesmejoties, dalījies ar saviem ģimenes locekļiem kādā no grāmatas fragmentiem. Secinājums – sen nebija lasīta tik sirsnīga, patiesa un mīlestības pilna grāmata. Ilustrācijas veiksmīgi papildina stāstu, un domāju, ka bez tām autora vēstījums nebūtu tik spilgts un paties.

Grāmatu var izlasīt ļoti ātri, taču nav vēlmes steigties...

Es teiktu, ka šai grāmatai jābūt katrā bibliotēkā – gan mājas, gan publiskajā, gan skolas. Stāsta vērtība varētu būt tāda, ka katru reizi to pārļasot no jauna, lasītājs ieraudzīs kaut ko citu – viss atkarīgs no attiecīgā dvēseles stāvokļa un dzīves pieredzes.

Teksts nav garš, tas tiek veidots kā dialogs un var noderēt par iemeslu, lai pārrunātu ar bērniem un jauniešiem dažādas lielās dzīves patiesības. Bieži vien mēs izplūstam garos, iespējams, liekos monologos, taču šajā grāmatā ļoti īsi un kodolīgi atklātas galvenās dzīves patiesības un veids, cik vienkārši tās ir nododamas mūsu līdzcivīkiem.

Gluži kā Alana Aleksandra Milna burvīgajā grāmatā "Vinnijs Pūks" – katrs cilvēks var identificēt sevi ar kādu no tēliem. Arī šīs grāmatas četri galvenie tēli identificē dažādus cilvēku raksturus un īpašības. Vienā reizē, lasot grāmatu, lasītājs var identificēt sevi ar lapsu, savukārt citreiz – ar kurmi.

Autoram izdevies radīt stāstu, kurš, jo īpaši šajā, pandēmijas laikā, priecēs ikvienu lasītāju, nedalot tos atsevišķās grupās, bet visus vienojot mīlestībā, patiesumā un sirsnībā.

<https://www.bsf.lv/lv/onkologijas-pacientiem/speks-jaunai-dienai/puika-kurmis-lapsa-un-zirgs-1>

Atslēgvārdi

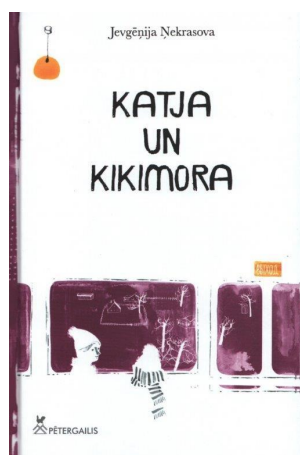
angļu autoru stāsti bērniem

Puika, kurmis,
lapsa un zirgs

Charlie Mackery

Ilze Kļaviņa

Nekrasova, Jevgēnija. Katja un Kikimora. No krievu valodas tulkojusi Ilze Paegle-Mkrtčjana. Rīga : Pētergailis, 2021. 206 lpp. ISBN 9789984335384.

Grāmatas autore Jevgēnijas Nekrasovas debijas romāns aizved lasītāju uz mūsu kaimiņzemi Krieviju un ļauj sekot līdzī desmitgadīgās "neizaugušās" meitenes Katjas ikdienas gaitām. Tieši tā – grāmatā ir daudz oriģinālu jaunvārdu, kuri paspilgtina grāmatas lappusēs paustās emocijas. "Neizaugušie" un "izaugušie" – šajā grāmatā tā tiek apzīmēti bērni un pieaugušie. Autore nesniedz tiešu norādi uz stāsta darbības laiku – kaut gan varētu šķīst, ka darbība notiek pirms ilgāka laika, tikpat labi tā var būt arī šodienā. Taču ne jau tas šeit ir galvenais... Skaudri un nenoliedzami – grāmata ir par "ne-mīlestību", bet varbūt – par neprasmī mīlēt. Katjai ir abi vecāki, kuri diendienā agri no rīta dodas darba gaitās, bet meitene – uz skolu. Vecāki pastāvīgi ir aizņemti, tādēļ ar ikdienišķām lietām Kate tiek galā patstāvīgi: brokasto, apģērbjas, iet uz skolu, atgriežas mājās. Skumīgi, taču meitene nesaprotamu iemeslu dēļ nevienam nav vajadzīga. Vecāki rūc, dusmojas par sliktām atzīmēm, par to, ka mati spurojas... Kā ikviens bērns Katja mīl māmiņu, diemžēl māmiņa viņu nemīl tā, kā vajadzētu mīlēt meitu. Meitene mazliet mīl arī tēti, bet tētis laikam galīgi nevar ciest meitu – vismaz savās ārējās izpausmēs. Katja mīl draudzeni Laru, bet arī viņa Katju nemīl. Vienīgais cilvēks, kas patiesi mīlēja meiteni, bija vecmāmiņa, bet viņas vairs nav.

Desmitgadīgās meitenes ikdienā labas lietas notiek ļoti reti. Lai negatīvās emocijas kaut kā kompensētu, Katja izdomā skaitāmpantu: "Katja katlā-kumparatlā, Katja katlā-kumparatlā". Pat ikdienas matu sukāšana meitenei līdzinās mazai nogalināšanai. Vientulība, izmisums, bailes, nepatīkamā vakara gaidīšana ar tēva pārrašanos un dienasgrāmatas pārbaudi ir Katjas skarbā ikdienas realitāte. Mazajai meitenei nav spēka cīnīties pret pasauli, kura sazvērējusies pret viņu... Taču Katja, līdzīgi kā visi bērni, alkst apkampienus, kuri, iespējams, palīdzētu rast jaunus spēkus ikdienai.

Par meitenes iedomu draudzeni, kura palīdz kļūdēt vientulību, kļūst krievu pasaku tēls Kikimora. Tas sniedz drosmi un pārliecību, ka arī Katja var uztamborēt dūraiņus, atdabūt naudu no "izaugušā" (turklāt ļoti spēcīga krāpnieka), draudzēties, spēlēties un smieties kopā ar citiem bērniem, bet diemžēl iemāca arī cietsirdību atmaksāt ar cietsirdību.

Lasot grāmatu, bieži sažņaudzas sirds. To pastiprina spēcīgie, izteiksmīgie apraksti, kas atveido meitenes izjūtas un smago grāmatas noskaņu: "Katjai šķīta, ka acu āboli teju teju pārsprāgs, un ausu līpiņas ieritināsies atverēs. Neizaugušie bija pārvērtušies par ņaudošiem briesmoniņiem, bet skolotāja – par vēl lielāku briesmoni. Briesmone, kas sēdēja līdzās Katjai, piecēlās un rāpoja uz tāfeles pusi, bet skolotāja vēlreiz ierūkņājās dzejas ritmā".

Grāmatā savijas reālā un pasaku pasaule, ieskanas fantāzijas motīvi. Katjai patīk skatīties notecējuma plankumos uz griestiem. Skatoties uz tiem, var saskatīt pilsētas, kalnus, kokus, cilvēkus ar dzīvnieku galvām. Cik priecīgi ir skatīties pa logu un vērot saules pārlieto pilsētu, kad no "... rūpnīcas skursteņa dūmu grīstes izlien gigantiska smaildeguna čūska, norāpjas līdz ķieģeļu sienas vidum un, iepletusi rīkli, aprij garāmejošos cilvēkus un suņus".

Patī autore par savu Katju saka: "Viņa ir tāds krievu Holdens Kolfīlds vai varbūt mazs Veņička, kas vēl nav sācis dzert. Taču Holdenam bija viņa nonkonformisms, Veņičkam – sieviete uz perona Gailīšos un debesu eņģeļi. Katjai nebija neviena. Tiesa, vēlāk viņai bija Kikimora".

Un vakarā, kad "... gaisma aiz loga izslēgta ..." es aizdomājos par skumīgajiem, vientuļajiem, bailīgajiem, cietsirdību – un domāju, ka, visdrīzāk, arī mūsu apkārtējos daudzstāvu namos kādam bērnam šobrīd pietrūkst uzmanības, glāstu un mīlestības.

Uzteicams ir tulkotājas darbs, lai gan lasīju, ka grāmata spēcīgāk uzrunā oriģinālvalodā. Varbūt jāpārlapo arī tā? Mīļie "izaugušie", mācieties mīlēt un mīliet savus bērnus!

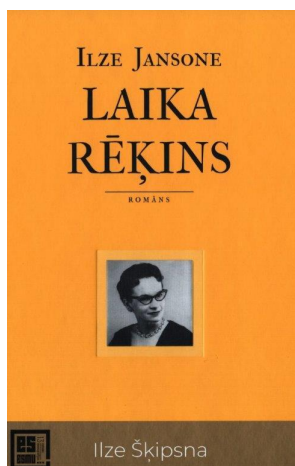
<https://www.petergailis.lv/veikals/KATJA-UN-KIKIMORA-p385505993>

<http://lalksne.blogspot.com/2021/11/jevgenija-nekrasova-katja-un-kikimora.html>

Atslēgvārdi

krievu romāni

Anda Saldovere

Jansone, Ilze. Laika rēķins. Ilze Šķipsna. Rīga : Dienas Grāmata, 2021. 191 lpp. ISBN 9789934595295.

Ilze Šķipsna (17.02.1928. Rīgā–24.01.1981. Fortvērtā, Teksasas pavalstī, ASV) pieder pie latviešu trimdas rakstniekiem, par kuriem līdz šim manas zināšanas bija skopas, un, visdrīzāk, ne man vienīgajai. Lai gan, labi padomājot, arī par citiem trimdas autoriem, jo īpaši viņu privāto dzīvi, informācijas nav daudz. Tāpēc ļoti apsveicama ir biogrāfisko romānu sērijas idejas autoru izvēle sarakstā iekļaut arī trimdiniekus. Romānu sāku lasīt ar zināmu pienākuma vai apņemšanās sajūtu attiecībā pret visu romānu ciklu; intrigu daļēji raisīja fakts, ka Šķipsna Amerikā strādājusi par bibliotekāri. Tomēr ar katru lappusi romāns kļuva arvien saistošāks. Vēstījuma pamatā, protams, ir rakstnieces biogrāfija – no Rīgas pusaudzes gadu idilliskajām epizodēm Latvijas lauku radnieku sētā, kurām seko visai skopi ieskicētais kara sākumposms un ģimenes nenovēršamā izceļošana uz Vāciju, kur “pa ceļam” uz savu pastāvīgo mītnes zemi nākamā rakstniece izstudējusi ģermāņu filoloģiju. No Vācijas – daudziem mūsu nācijas trimdiniekiem zināmais ceļš uz Ameriku, romāna turpinājumā atsedzot latviešu trimdinieka visai skaudro mūžu mentāli sev tik svešā kontinentā. Dominējošā romānā ir tieši rakstnieces iekšējā jūtu pasaule. Rakstniece Ilze Jansone, līdzīgi citiem sava amata brāļiem, šķiet, ļoti pārliecinoši iemiesojusies citas rakstnieces tēlā – viņas domu gaitā, sajūtās, emocijās – to varu secināt, pāršķirstot kādu no Šķipsnas romāniem. Lasot romānu par Šķipsnu, neizbēgami nākas aizdomāties par skumjajām daudzu latviešu, jo īpaši inteliģences, sajūtām, aizvadot dzīvi starp svešām kultūrām. Ārēji veiksmīgi pielāgojoties un apzinīgi veicot savu maizes darbu (Šķipsnas gadījumā – pasniedzēja, rakstniece, antropoloģe, bibliotekāre), tomēr iekšēji tā arī paliekot tāla un neaizsniedzama gan darba kolēģiem, gan dzīvesbiedram – franču izcelsmes amerikānim. Cik vien iespējams, cenšoties pielāgoties normālas ģimenes kopdzīves modelim, tomēr emocionāli paliekot viņam neizprotama un sveša. Īstu tuvību trimdā iespējams baudīt vien retajās tikšanās reizēs ar pašiem tuvākajiem – ģimenes locekļiem, dažiem latviešu kopienas draugiem. Protams, šāds vai līdzīgs scenārijs dzirdēts visai bieži, un tas atspoguļo veselās paaudzes likteni. Mūžu, kurš pavadīts pastāvīgās alkās pēc dzimtenes, sapnis par kuru pamazām izplēn... Par rakstnieces darba gaitām jaunizveidotajā Kimbela mākslas muzejā romānā pieminēts vien virspusēji. Interesanti, ka līdzās bibliotekāres pienākumiem Šķipsna darbojusies arī latviešu akadēmiskajā organizācijā “Ramave”.

Šķipsnas sirds rūpe – latviešu valodas un literatūras saglabāšana trimdā. To apliecina viņas ne pārāk plašais, tomēr spilgtais daiļrades klāsts – vairumā dzeja un stāsti. Literārajos darbos dominē eksistenciālas, indivīda iekšējās pasaules un personības sašķeltības problēmas, tie uzrakstīti izteikti labā, izteiksmes līdzekļiem bagātā latviešu valodā. Man personīgi vienas no saistošākajām šķita grāmatas nodaļas, kurās aprakstīti Šķipsnas vairākkārtējie ceļojumi uz dzimteni – gan ne vairs to iepriekšējo, viņas atmiņā palikušo... Interesanti abu rakstnieču – Jansones un caur viņu Šķipsnas – acīm vērot pagājušā gadsimta 70. gadu Rīgu, literātu sabiedrībā toreiz valdošo gaisotni, trimdinieces iepazīšanos ar toreiz pavisam jaunām, bet šobrīd Latvijā ļoti slavenām dzejas pasaules personībām. Un, protams, rakstnieces romantiskās attiecības – emocijām pārbagātās, kaut retās tikšanās ar savu pašu tuvāko mūža draugu – citā Amerikas štatā mītošu latviešu emigrantu.

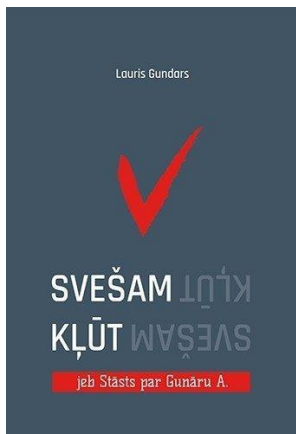
Lūk – pāršķirtas vēl dažas maz zināmas latviešu kultūrvēstures lappuses. Cik labi, ka ir saglabājušās autoru tālo gadu dienasgrāmatas, citi arhīvu dokumenti. Dažreiz nākas domāt par to, vai līdzīgas dienasgrāmatas vēl top arī mūsdienu literātiem? Un cik labi, ka ir izveidota sērija “Es esmu...” – paldies tās idejas autoriem!

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/aizrautiga-dzivotaja-ilze-skipsna-rakstniece-ilze-jansone-stasta-par-romanu-laika-rekins.a405020>

<https://www.diena.lv/raksts/kd/intervijas/ilze-un-ilze-sasmeke-valoda-intervija-ar-rakstnieci-ilzi-jansoni-14263694>

Atslēgvārdi

latviešu biogrāfiskā proza; latviešu rakstnieki; latvieši trimdā

Gundars, Lauris. Svešam klūt jeb stāsts par Gunāru A. Rīga : Dienas Grāmata, 2021. 245 lpp. ISBN 9789934595318.

Grāmatas centrālais tēls – kā redzams jau tās virsrakstā – [Gunārs Astra \(1931–1988\)](#). Šogad viņam būtu 90, tātad – motivācija grāmatas iznākšanai tieši tagad, no vienas puses, šķiet pašsaprotama. Tomēr viss nav tik vienkārši: ir arī otrs galvenais varonis, kurš romānā stāsta par savu dzīvi – grāmatas autors Lauris Gundars – režisors, rakstnieks, dramaturgs. Un tas vien jau rada intrigu – kas abiem varētu būt kopīgs, vai abu ceļi tiešām varētu būt kādreiz krustojušies (izrādās, ka netieši pat vairākkārt), un kāpēc autors izvēlējies sižetā iepīt ne vien Astras, bet arī savas biogrāfijas akcentus? Varbūt viņus abus vieno kopīgais vēsturiskais fons, un par galveno grāmatas varoni uzskatāms tieši tas? Jo liela vieta romānā atvēlēta padomju okupācijas perioda pretrunu pārsātinātajai un absurda pilnajai pasaulei, kurā aizritēja liela daļa abu grāmatas varoņu un, jā, – arī daudzu mūsu dzīves. Spilgti iezīmēts laikmets, kad svešādums starp cilvēkiem bija pašsaprotama ikdiens – lai arī no šodienas skatpunkta tas izklausās tik absurdi. Tomēr vairāk par grāmatas sižetu šeit atklāt nevēlos, lai atbildes uz jautājumiem meklētu jūs paši – grāmatas lasītāji. Par Astru dažādos avotos varam izlasīt visai daudz, un tomēr... arī tad, ja jums tas šķiet pietiekami, jūs noteikti kļūdāties. Katrs, arī Gundara skatījums uz mums visiem it kā zināmo personību, ievērojamo PSRS laika disidentu, ir oriģināls ar savu pievienoto vērtību: jaunās grāmatas gadījumā, Astras kā parasta padomju laiku līdzpilsoņa personības raksturojumu – bez idealizēšanas, ar vienkārša cilvēka rakstura iezīmēm. Tajā pašā laikā – romāna sižetā arī daudz rakstnieka iztēles, fantāzijas. Un tomēr – tāds kā Astra mums bijis tikai viens. Tādēļ esmu pārliecināta, ka par šādām personībām laiku pa laikam jāraksta arī turpmāk, kamēr vien būs kāds, kurš to var izdarīt. Jo līdzās mums pieaugušas vai paaugušas jau vairākas paaudzes, kam 1983. gads ar slaveno Astras runu tiesā jau ir visai pabalējusi vai pat nezināma latviešu tautas vēstures lappuse. Tomēr mēs visi esam līdzatbildīgi, lai tā kļūtu par absolūti paliekošu un nozīmīgu mūsu vēstures daļu. Grāmatā tiesas process tagadējā Apgabaltiesā izvēlēts kā pati nozīmīgākā, no dažādiem viedokļiem analizētā Astras dzīves epizode.

Grāmata veidota visai neparasti, un tās žanrs ir grūti ieliekams kādā konkrētā "rāmī" – tajā saplūst kino, luga un romāns, savukārt saturiski vēstījumā savijas gan dokumentāla, gan autobiogrāfiska stila elementi, tādēļ jāpiekrīt kritiķiem, kuri Gundara grāmatu pielīdzina multimedijālai izrādei. Pats autors stāsta, ka sākotnējā iecere bijusi luga, tad radies kinofilmas projekts, tomēr šobrīd tapusi vesela multimedijāla kolāža grāmatas formā, kurā apvienotas biogrāfijas, atmiņas, tiesas sēžu protokolu fragmenti, runas... Un tieši tas, savukārt, stāstu padara saistošu, atšķirīgu, patiesu un ar aizrautību lasāmu. Ir zināms, ka taps arī iecerētā filma, un tās mērķis būs uzrunāt tieši jauniešu auditoriju.

Slavenais Astras citāts – "Es ticu, ka šis laiks izgaisīs kā jauns murgs – tas dod man spēku šeit stāvēt un elpot" – vēstījumā iekļauts un skaidrots vairākkārt. Bet cik liela daļa no Astras izsapņotā ir piepildījies? Noteikti var piekrist Gundaram – mūsu valsts neatkarības atgūšana nebūt nav atrisinājusi visas šīs valsts problēmas. Un arī murgu vēl pietiek.

<https://www.dgramata.lv/dg-izdotas-gramatas/dailiteratura/originalliteratura-latviesu/romani/svesam-klut-jeb-stasts-par-gunaru-a>

<https://www.la.lv/klut-svesam-starp-lidzcilvekiem>

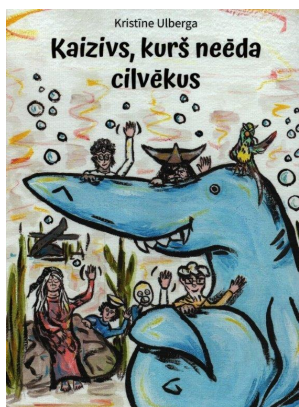
<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/cienijamie-lasitaji/pardomas-par-laura-gundara-gramatu-svesam-klut-jeb-stasts-par-gu-a147975/>

<https://www.diena.lv/raksts/kd/recenzijas/pirms-gailis-dziedas-laura-gundara-romana-svesam-klut-jeb-stasts-par-gunaru-a.-recenzija-14266212>

Atslēgvārdi

latviešu literārā publicistika; Gunārs Astra; Lauris Gundars

Ulberga, Kristīne. Kaizivs, kurš neēda cilvēkus. Rīga : Dienas Grāmata, 2021. 72 lpp. ISBN 9789934595301.

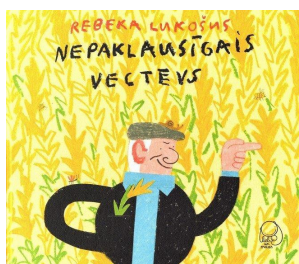
Atklājums – izrādās, Kristīnei Ulbergai izdodas ļoti iejūtīgi un saistoši uzrunāt ne vien pieaugušos lasītājus, bet arī bērnu auditoriju! Rakstnieces literārās pasakas ir bezgala labestīgas, un uzrakstītas dzīvelīgā, bērniem ļoti saprotamā valodā: labsirdīgais Kaizivs, atšķirībā no saviem brāļiem un māsām, izlemj vairs neklausīt vecākiem un pārtraukt uzbrukt cilvēkiem, lai tos apēstu, jo viņi taču dara daudz laba, piemēram, vetārsts izglābis dzīvību viņa krastā nokļuvušajai mammai! Par spīti dažām kutelīgām epizodēm, kurās visai prozaiski aprakstīta haizivju ģimenes vakariņu ēdienkarte (kuras sastāvā netrūkst, piemēram ūdenslīdēju ķermeņa daļu), šādu notikumu izklāsts ir viegls un negatīvas emocijas neraisa. Turklāt īpaši dabiski un saprotoši pret šādu detaļu aprakstu, kā novērots, attiecas tieši bērni, jo – tāda taču ir dzīve! Bet galvenais, ka visa zemtekstā jaušama liela un nesavtīga savstarpēja ģimenes locekļu mīlestība. Mani allaž iepriecina tā saucamās “kopīgi lasāmās grāmatas” – piemēram, Ulbergas pasakās visai viltīgi iekodēts milzum daudz papildinformācijas ar kādu nevainīgu paņēmieni – iekavās ievietotu sekojošu piezīmi: (kas ir, piemēram, šāda vai tāda lieta – to vislabāk pajautā māmiņai (tētim, vectētiņam utt.)). Tātad – grāmatas vakara koplasišanas laikā garas un detalizētas paaudžu sarunas vai pat diskusijas garantētas!

Kaizivs – jau vārds liecina, ka tā taču nevarētu līdzināties parastai haizivij, vai ne? Un, kā mums atgādina Ulberga: “... gan Kaizivs, gan cilvēks var viegli aizmigt pēc tam, kad paveikts labs darbs”. Grūti tam nepiekrīst...

<https://www.dgramata.lv/dg-izdotas-gramatas/gramatas-berniem/kaizivs-kurs-needa-cilvekus>

Atslēgvārdi

latviešu autoru pasakas bērniem

Lukošus, Rebeka. Nepaklausīgais vectēvs. Literārā konsultante un redaktore Inese Zandere. Rīga : liels un mazs, 2021. 31 lpp. ISBN 9789934574665.

Gribas sākt tā – tik brīvdomīgu un draisku astoņdesmitgadnieku kā Rebekai Lukošus vismaz man savā dzīvē sastapt nav gadījies, kaut gan atzišos – nedaudz žēl, jo kopā ar viņu varētu būt jautri... Tomēr šīs grāmatas galvenajam personāžam – vectēvam – dzīvē esot reāls prototips – grāmatas autore radiniek! Grāmatā nav daudz teksta, tās galveno sižetu pauž izteiksmīgās ilustrācijas. Bet vienu var apsolīt noteikti – iespējams, grāmatu visvairāk novērtēs tieši vecāki vai vecvecāki – situācijas ir vienlaikus tik vienkāršas, pašsaprotams un tajā pašā laikā smeldzīgi aizkustinošas! Prieku par precīzajiem grāmatas tekstiem izskaidro arī fakts, ka grāmatas literārā konsultante ir Inese Zandere – aiz nepaklausīgā vectēva viltīgajiem “izgājieniem” domās tā vien saskatu Zanderes nedaudz šķelmīgo smaidu un dzirkstošo, asprātīgo valodu. Nu ko, no sirds iesaku nepilnu pusstundu veltīt jauki ilustrētajai grāmatiņai un iedvesmoties no vectēva, kurš slepus pamet māju, lai nosvinētu savu 80 gadu dzimšanas dienu – beidzot tā, kā pašam kārojas (nevis sievas un citu ģimenes locekļu modrajā uzraudzībā kā ik gadu)! Šādā dienā taču drīkst iedzert bezgala kaitīgo kokakolu un uzkost čipsus, palūgt atļauju pēc ilgiem gadiem atkal pašam sēsties pie auto stūres, izlēties parka puķu dobē, aiziet uz dejām klubā un, beigu beigās – arī tos sirmos matus reiz taču var nokrāsot kādā košākā tonī! Līdzās bezrūpīgam humoram grāmatā ieskanas vēl cita, nedaudz smeldzīga nots – paaudžu solidaritāte starp pašiem jaunākajiem un sirmākajiem... Tā ir reizēm piemirsta patiesība, ka gan sirmgalvj, gan mazi bērni saskaras ar viņu vecumā balstītiem aizspriedumiem. Abas šīs paaudzes mēdz pieskatīt norūpējušies pieaugušie, kas mūžīgi kaut ko aizliedz, krata pirkstu, baiļojas, pamāca un rājas... Vectēvs visu mūžu bijis paklausīgs sievai, vēlāk bērniem... Varbūt metīsim pie malas klišejos stereotipus par to, kā būtu jāizskatās vai jāizturas īstām omēm un opjiem, jo cilvēki ir tik dažādi, un galu galā – ko vairs vari zaudēt, ja tev paliek nevis 18, bet... 80!

<https://www.fold.lv/2021/07/nepaklausigais-vectevs-rebeka-lukosus>

<https://liels-un-mazs.myshopify.com/collections/bilzu-gramatas/products/nepaklausigais-vectevs>

<https://satori.lv/article/opitis-brivsolis>

Atslēgvārdi

latviešu autoru stāsti bērniem